

Vrede landmænd »belejrer« Paris. Også i resten af Europa ulmer oprøret

Landmænd i traktorer strømmer mod Paris for at blokere byen. De kræver højere løn, bedre levevilkår og et opgør med EU's miljøkrav og høje brændstofpriser. Nye EU-regler kan være benzin på bålet

DEL ARTIKEL 📄

Tore Keller

Europakorrespondent, Paris

Protesterende landmænd blokerer et motorvejsbetalingsanlæg ved Paris.

📷 STEVENS TOMAS

UDLAND

30. januar 2024

LYT ARTIKLEN

0:00

14:13

Kan du lide at lytte? Find vores seneste lydartikler her

Franske landmænd tog mandag en konflikt med regeringen til et nyt niveau. I lange kolonner af traktorer kunne man på fransk tv følge dem køre mod Paris for efter eget udsagn at »belejre« hovedstaden på ubestemt tid, indtil de får deres vilje.

»Alle hovedveje, der fører til hovedstaden, vil være besat af landmænd,« lød det fra de franske landbrugsorganisationer FNSEA og Jeunes Agriculteurs for mandagens aktioner.

Beslutningen om at køre mod Paris for at »blokere landet«, som en landmand sagde på fransk tv mandag før afgang, kommer efter en uge med blokader og protester i mindre franske byer rettet mod de lokale myndigheder.

Landmændene har blokeret motorveje, kastet gylle på offentlige bygninger og stiller ultimative krav til regeringen. Nu forsøger de at tvinge den franske regering til at give millioner af euro i øget økonomisk støtte, et stop for miljøregler og igangsætte et opgør med EU's frihandelsprincipper.

Opbakningen fra den franske befolkning er stor. 87 procent af franskmændene støtter ifølge en meningsmåling foretaget for tv-kanalen BFMTV <<https://www.sudouest.fr/economie/agriculture/colere-des-agriculteurs-les-francais-approuvent-massivement-la-mobilisation-selon-un-sondage-18285304.php>> landbrugets protester. Som et eksempel på den brede støtte tog værten på tv-programmet 'Landmand søger kærlighed' mandag eftermiddag ud med croissanter til en gruppe landmænd, der blokerede en motorvej tæt på Paris. Støtten gør det svært for regeringen at håndtere protesterne.

Nyhedsbrevet Europa

Ugentlig guide til et kontinent i kamp med sig selv, men også der hvor løsningerne findes.

De vrede franske landmænd er den seneste af en række markante bølger af protester fra landbruget i Europa. Tidligere på måneden var det i Tyskland. I Holland har man i flere år set protester mod EU-regler for nitratudslip, og i både Rumænien og Polen har landmænd protesteret mod importen af landbrugsvarer fra Ukraine oven i de eksisterende udfordringer med levestandarder i erhvervet.

Vreden hos de europæiske landmænd har forskellige årsager i hvert land, men også en række fællesnævner. Grundlæggende handler det om, at levestandarden som landmand er for lav – og at kravene til dokumentation og indsatsen for miljøet i landmændenes optik er for høj. Hertil kan tilføjes forskellene mellem land og by, hvor de rurale landsdele i forvejen har en fornemmelse af at blive glemt af politikerne i de store byer.

I Frankrig skyldes landbrugsvreden lav indtjening, de europæiske normer for miljø, strammere fødevareregler og prisen på brændstof. Det er en sprængfarlig cocktail få måneder før valget til Europa-Parlamentet i juni.

Landbruget fylder langt mindre i fransk økonomi end tidligere og udgør i dag bare 1,6 procent af det franske bnp, selv om fransk landbrug udgør hele 17 procent af den samlede landbrugsproduktion i Europa og dermed er den største europæiske producent af fødevarer.

Der er 390.000 landbrug i Frankrig, godt 100.000 færre end for ti år siden. Ligesom i mange andre europæiske lande har landbruget i Frankrig en svindende betydning for nationaløkonomien og beskæftigelsen, men en høj

politisk og kulturel gennemslagskraft, og er en identitetsmarkør for de landlige regioner.

Lav indkomst skaber vreden

At mange franske landmænd er pressede, kan man blandt andet se i, at 180 franske landmænd årligt begår selvmord, og at landmænd har en 31 procent højere risiko for selvmord end i befolkningen generelt. På 30 år er nettoindtægten for landbruget i Frankrig faldet med næsten 40 procent, mens antallet af landbrug er faldet med 60 procent, viste [en rapport fra det franske landbrugsministerium sidste år](https://agriculture.gouv.fr/evolution-du-revenu-agricole-en-france-depuis-30-ans) <<https://agriculture.gouv.fr/evolution-du-revenu-agricole-en-france-depuis-30-ans>> .

En landmand tjener i gennemsnit [1.475 euro brutto om måneden](https://www.bfmtv.com/politique/gouvernement/colere-des-agriculteurs-carburants-remuneration-ce-que-le-gouvernement-peut-faire-ou-non_AN-202401250494.html) <https://www.bfmtv.com/politique/gouvernement/colere-des-agriculteurs-carburants-remuneration-ce-que-le-gouvernement-peut-faire-ou-non_AN-202401250494.html> , viser tallene, som også peger på, at mange landbrugsfamilier i dag kun overlever, fordi landmanden- eller kvindens partner tjener penge på andre aktiviteter. Det er således mange års opsparet vrede, som i disse dage slippes løs, selv om der de seneste år har været en stigning i de gennemsnitlige indtægter for landbruget.

»I 2021 og 2022 var der en relativt betydelig stigning i aflønningen. I 2022 var indtjeningen næsten 50 procent højere end i 2010. I 2023 vil den falde som følge af højere omkostninger og nogle prisfald (...) Men det er stadig en meget komfortabel indkomst,« forklarer Lucien Bourgeois, økonom og medlem af Académie d'agriculture, [til FranceInfo](https://www.francetvinfo.fr/economie/crise/blocus-des-agriculteurs/vrai-ou-faux-les-revenus-des-agriculteurs-sont-ils-en-baisse_6323811.html). <https://www.francetvinfo.fr/economie/crise/blocus-des-agriculteurs/vrai-ou-faux-les-revenus-des-agriculteurs-sont-ils-en-baisse_6323811.html>

Han påpeger, at det hører med til regnestykket, at landmændene har store udgifter til at købe maskiner og vedligeholde deres produktionsapparat.

Trods de gennemsnitlige lønstigninger tjener mange landmænd mindre end mindstelønnen. 18 procent af de franske landmænd [lever under fattigdomsgrænsen](https://www.insee.fr/fr/statistiques/5434584), viser tal fra det franske statistikkontor Insee. <<https://www.insee.fr/fr/statistiques/5434584>> De stigende indkomster er således ujævnt fordelt. Og vreden over de lave indkomster blandes med utilfredsheden over miljøkrav og EU-normer.

»Vi er beslutsomme, men det er ikke til at sige, hvor længe vi holder ud (...) Vi kommer nok til at vende hjem uden at have fået alt, hvad vi vil have, men vi holder ud, så længe vi kan,« lød det ifølge avisen La Depeche mandag fra Patrick Jouy, en landmand fra Sainte-Livrade-sur-Lot, som var på vej mod Paris, hvor planen var at lukke otte af de store motorveje ind mod byen på ubestemt tid.

»Vi har forsyninger, så vi ikke sulter,« forklarede han.

Lobbygrupper kræver lavere miljøkrav og flere penge

Landmændene i de to store lobbygrupper FNSEA og Jeunes Agriculteurs har sendt en række krav til den franske regering <<https://www.fnsea.fr/wp->

content/uploads/2024/01/2024-01-24-MOBILISATION_2024-Synthese_des_revendications_FNSEA_JA_vdef_002.pdf .

Først og fremmest bedre beskyttelse af landbrugets interesser i forhandlingerne med supermarkederne og de virksomheder, som står for distributionen til fødevarersektoren. Hertil kommer øjeblikkelig udbetaling af alle sundheds- og vejrrelaterede kompensationer samt øjeblikkelig hjælp til de mest kriseramte sektorer: vinavl og økologisk landbrug.

Landbrugsorganisationerne vurderer selv, at prisen for at gennemføre kravene vil være »flere hundrede millioner euro«. Men kravene indeholder også en række tiltag, som går stik imod den grønne politik, som EU og den franske regering ønsker at føre.

Landbrugslobbyen ønsker for eksempel at gøre husdyrbrug til en vigtig national sag – og en klar afvisning af EU's frihandelsaftaler med New Zealand, Australien og Mercosur. Et nej til EU's Green Deal og økologisk planlægning, som indebærer krav om klimaindsats, omlægning af landbrug og indsatser for biodiversiteten.

Landbrugsorganisationerne kræver en pause i miljølovgivningen på europæisk niveau og lavere miljøstandarder. Hertil en stopper for fransk »overimplementering« og gennemførelse af harmonisering på europæisk plan, så man ikke oplever »unfair konkurrence« fra andre europæiske lande, der ikke lever op til kravene, men alligevel kan sælge på det franske marked.

Altså et opgør med et af principperne på EU's indre marked, der skal sikre konkurrence.

Konflikten har allerede kostet liv. I sidste uge mistede to mennesker – en kvinde og hendes datter – livet, da en bil brød gennem en blokade af en motorvej og ramte tre mennesker.

Myndighederne frygter, at en hårdhændet håndhævelse af ordensreglerne kan føre til yderligere konflikt, men tilgangen er anderledes passiv end ved de franske myndigheders normale håndtering af demonstrationer, hvor der hurtigt bliver brugt tåregas, præventive anholdelser og massiv politikontrol af deltagerne. Selv om der har været en lang række eksempler på hærværk mod lokale myndigheder begået af vrede landmænd, er politiet ikke skredet ind.

Selv om den franske regering i den forgangne uge gav landmændene en række indrømmelser <<https://www.gouvernement.fr/actualite/des-mesures-en-faveur-du-monde-agricole>> , herunder ved at fjerne nye miljøafgifter på diesel til traktorer, stiger intensiteten i protesterne.

De franske myndigheder havde mandag givet de 15.000 udkommanderede politifolk og gendarmere ordre om at være særdeles lempelige i deres håndhævelse af lov og orden af frygt for at hælde benzin på vredesbålet blandt landmændene.

På forhånd havde de franske myndigheder dog opstillet pansrede køretøjer ved indgangen til det store Rungis-marked syd for Paris, hvor landbrugsvarer

afsættes, og som landmændene har som mål for deres aktioner. Og indenrigsminister Gérald Darmanin havde forsikret om, at man ikke vil se traktorer i bybilledet, som blokerer vejene i de store franske byer.

Flere klimakrav på vej

Det er dog ikke alle dele af landbruget, som ser lavere miljøstandarder som løsningen. Den tredjestørste landbrugsgruppe i landet, Confédération paysanne, som deltager i protesterne, ligger til venstre for de store landbrugsorganisationer og ønsker forbud mod salg af landbrugsvarer under produktionsprisen, indførelse af mindstepriser på landbrugsvarer i Frankrig, krav om minimumpriser for fødevarer fra andre lande, som indføres i Frankrig, og økonomisk støtte til den økologiske omstilling af landbruget. Og et stop for frihandelsaftaler.

Det særlige ved situationen og landmændenes krav er, at EU først lige er begyndt at stille yderligere krav til landbruget. Erhvervet har i årtier ikke været underlagt de samme krav om reduktioner af udledninger af drivhusgasser, som andre dele af økonomien har undergået i EU's kvotesystem.

Fra 1990 til årtusindskiftet faldt landbrugssektorens udledninger med 15 procent, men siden er udviklingen gået i stå. Siden 2005 har sektorens udledning af drivhusgasser været relativt konstant og kun faldet med to procent, ikke mindst på grund af øget produktion overordnet set, hvilket har modsvaret de fald per produceret enhed, som er sket.

Ifølge beregninger fra European Topic Centre on Climate Change Mitigation <<https://www.eionet.europa.eu/etcs/etc-cm>> forventes de nuværende politikker og foranstaltninger kun at medføre en reduktion på 1,5 procent i landbrugssektorens emissioner mellem nu og 2040.

For at imødegå dette anbefalede Det Europæiske Klimaråd tidligere på måneden, at EU's fælles landbrugspolitik i højere grad tilpasses EU's klimaambitioner, blandt andet ved at flytte støtten væk fra emissionsintensive landbrugsmetoder såsom husdyrproduktion og over på produkter og aktiviteter med lavere emissioner.

»Landmænd og jordforvaltere skal i højere grad tilskyndes til at reducere udledninger og øge optag. Det kan opnås ved at sætte en pris på udledninger og belønne optag i disse sektorer,« lød det fra Jette Bredahl Jacobsen, professor i miljø- og ressourceøkonomi ved Københavns Universitet og medformand for klimarådet, da det kom med sine anbefalinger tidligere på måneden.

Det er bestemt ikke det, som de store landbrugslobbygrupper i Frankrig stiller som krav for at stoppe protesterne.

Gordisk knude for EU

EU's naturgenopretningslov fra sidste sommer vil stille yderligere krav til landbruget, og en reform af den fælles landbrugspolitik har ligeledes som mål at gøre europæisk landbrug mere bæredygtigt. Det sidste behøver selvfølgelig ikke betyde dårligere indtjening, men i konteksten af protesterne i Frankrig,

Holland, Italien og Polen er det ganske sigende, at de normer og regler, landbruget er utilfredse med, er dem, som allerede er gældende i dag.

De nye krav til landbruget vil således komme oveni – og det er også i det lys, at protesterne skal ses. Landbrugsorganisationerne som FNSEA i Frankrig ønsker med protesterne at sende et kraftigt signal om, at den nyligt vedtagne lovgivning ikke bør gennemføres, selv om den er demokratisk vedtaget og en nødvendighed for, at EU kan nå sine mål på klima- og miljøområdet.

Landbrugsprotesterne kan således blive et vigtigt emne ved valget til Europa-Parlamentet om under et halvt år, og de sætter spørgsmålstejn ved, om de europæiske regeringer er i stand til at gennemføre den grønne omstilling af europæisk økonomi.

Det er i det lys, at man skal se den »strategiske dialog« [<https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_417>](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_417) , som EU-Kommissionens formand, Ursula von der Leyen, i sidste uge åbnede med landbrugets organisationer og civilsamfundsorganisationer. Her påpegede hun, at landbruget spiller en vigtig økonomisk rolle, ikke mindst i yderområderne, og når det kommer til fødevarerikkerhed.

»De konfronteres med en lang række udfordringer, lige fra klimaforandringer til inflation og ustabile markedspåvirkninger,« lød det fra von der Leyen, der har givet gruppen en tidsramme frem til sommeren for at komme med forslag.

Spørgsmålet er, om den nye dialog kan finde en løsning på den gordiske knude mellem landbrugserhvervet og EU's grønne mål. I Holland lød det i 2022 fra regeringe [<https://www.dutchnews.nl/2022/06/farms-will-have-to-close-down-to-meet-nitrogen-targets-ministers-say/>](https://www.dutchnews.nl/2022/06/farms-will-have-to-close-down-to-meet-nitrogen-targets-ministers-say/) n, at konsekvensen af at gennemføre de grønne mål er, at nogle landbrug må lukkes helt. Intet tyder på, at regeringerne i de andre EU-lande eller EU-Kommissionen er parat til at levere det budskab til de europæiske landmænd.

AKTUELLE BØGER FRA INFORMATION

Ildens tidsalder
Stephen J. Pyne
Kr. 232,95

butik.information.dk/products/ildens-tidsalder

Opmærksomhedstyveriet
Camilla Mehlsen
Kr. 212,00

butik.information.dk/products/opmaerksomhedstyveriet

Almanak. En bevægelse gennem årets landskaber
Emmy Laura Pérez Fjalland
Kr. 148,00

butik.information.dk/products/almanak-en-bevaegelse-gennem-arets-landskaber

Myten om den danske model
Ove K. Pedersen
Kr. 254,95

butik.information.dk/products/myten-om-den-danske-model

Du sparer 15% på bøger som abonnent på Information
<<https://butik.information.dk/>>